

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta

Ekonomicko-správní

Obor řízení

Finance

Uchazeč

Ing. Eva Hýblová, Ph.D.

Pracoviště uchazeče, instituce

Katedra financí
Ekonomicko-správní fakulta
Masarykova univerzita

Habilitační práce

Účetní výkaznictví malých a středních podniků

Oponent

doc. Ing. Patrik Svoboda, Ph.D.

Pracoviště oponenta, instituce

Ústav účetnictví a daní PEF MENDELU v Brně

Předložená monografie autorky je věnována otázkám aktuální úpravy účetního výkaznictví pro malé a střední podniky a otázkám její harmonizace především v evropském kontextu.

Za hlavní cíl si autorka klade vyhodnotit, zda jsou informace zveřejňované v účetních závěrkách srovnatelné a zda a možnosti volby umožněné ve směrnici 2013/34 EU nepřispívají k možnostem zkrácení srovnatelnosti vykazovaných údajů. Tato hlavní výzkumná otázka je následně rozvíjena formou dílčích výzkumných otázek, které souvisejí s problematikou rozpoznání a oceňování jednotlivých položek účetních výkazů, identifikace dosažení kvalitativního posunu v oblasti vypovídací schopnosti závěrek a vhodnosti konkrétního systému výkaznictví pro malé a střední firmy.

Je pochopitelné, že vzhledem k širokému záběru tématu, které by v evropském kontextu pro komplexní finanční posouzení vyžadovalo analyzovat reprezentanty 27 různých účetních systémů, autorka zvolila pro dosažení stanoveného cíle převážně kvalitativní výzkum. Pro aplikaci kvantitativního přístupu by bylo nutno shromáždit významné množství komparovatelných dat ze závěrek konkrétních subjektů, ideálně rozdělených do velikostních skupin. Pro statistické vyhodnocení by pak bylo nutno mít daná data v dostatečně dlouhé časové řadě, která však vzhledem k termínu implementace Směrnice 2013/34 EU nejsou zatím k dispozici.

Kvalitativní přístup v pojetí autorky staví zejména na aplikaci metod analýzy, indukce, dedukce a komparace, které v poslední části doplňuje o principy modelování. V rámci svého výzkumu uplatňuje systémový pohled na účetní výkaznictví, v němž vstupy do systému tvoří zpracovávané hospodářské transakce, prvky systému tvoří jednotlivé stavební prvky účetní závěrky a za výstupy ze systému jsou považovány složky individuální účetní závěrky.

Zvolená metodika umožňuje zodpovědět položené otázky, na druhé straně kvalitativní přístup tohoto typu přináší možné riziko více subjektivního pohledu, neboť se nemůže opírat o jasně definované kvantitativní hodnoty kritérií.

Autorka prokázala dobrou orientaci v projektech probíhajících i ukončených z oblasti evropské harmonizace výkaznictví i v dosavadním výzkumu v této oblasti, o čemž svědčí i více než šedesát citovaných zdrojů. Pro kompletnější pohled na problematiku výkaznictví se autorka nejprve věnuje otázkám cest k možné harmonizaci účetnictví v rámci EU. Přitom analyzuje a

shrnuje závěry již provedených studií, např. v oblasti možné implementace IFRS pro SME jako možné základny pro evropskou harmonizaci výkaznictví. Vzhledem k tomu, že Komise EU tuto cestu harmonizace zamítla, věnuje se autorka primárně genezi a analýze ustanovení Směrnice 2013/34 EU, která nahradila dříve platné směrnice. Jednotlivé části této směrnice jsou analyzovány, a to s cílem posoudit její jednotlivé části vzhledem ke stanovenému cíli, zejména pokud jde o konstrukci rozvahy a výsledovky sestavených ve svých možných variantách a možných členěních. V další části se věnuje otázce, jakým způsobem byla tato směrnice implantována do národní úpravy účetnictví v ČR včetně naznačení možných dopadů na rozhodování uživatelů účetních výkazů.

Za klíčovou část publikace považuji kapitolu 7, zejména pak subkapitolu 7.2 v níž modeluje možné dopady aplikace alternativních řešení, zejména aktivace vybraných položek nehmotných aktiv či přeceňování dlouhodobého majetku. Tím umožňuje vytvořit si základní představu o dopadu jednotlivých alternativních řešení do závěrek a potažmo ukazatelů hodnotících finanční pozici a výkonnost v závislosti na zvolených parametrech (např. významnosti daného aktiva či výdajů, zvolené odpisové politiky apod.). Je pochopitelné, že vzhledem k obrovskému množství možných vzájemných kombinací (volatilita tržních hodnot) a řady dalších vlivů, včetně v případě MSP také vlivů daňových, mohou být dopady u jednotlivých společností poměrně různorodé, což si ovšem autorka uvědomuje.

Domnívám se, že lze souhlasit s jedním ze závěrů práce autorky, že jedním z klíčových problémů je neexistence jasného vymezení požadavků na stavební prvky výkazů - zejména aktiv - v analyzované směrnici a následně v národních úpravách, tedy že chybí něco jako analogie koncepčního rámce známého z mezinárodních účetních standardů, zdůvodněny jsou i odpovědi na další otázky, které vyplynuly z kvalitativního výzkumu autorky.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

- v jedné z kapitol je naznačena kvantifikace do určitých kategorií účetních jednotek z pohledu Evropy jako celku, postrádám však toto dělení – odhady počtu subjektů v jednotlivých kategoriích v ČR (dle dostupných údajů),
- autorka v jedné z kapitol zmiňuje problematiku odložené daně jako jednoho ze složitějších účetních nástrojů. Jak se staví k otázce volby potenciálně diferencovaných metod výpočtu hodnot této účetní kategorie v návaznosti na kategorizaci účetních jednotek (např. vzhledem k významnosti titulů, z nichž obvykle vzniká)?
- směrnice neřeší otázku najatého majetku, nicméně sama autorka zmiňuje, že úprava je v národních úpravách evropských států různorodá (což souvisí i s otázkou různého pojmání aktiv), což brání vzájemné srovnatelnosti. Jak se dívá na otázku možné kapitalizace leasingových smluv u nájemce v návaznosti na kategorizaci účetních jednotek? Považuje ji za vhodnou a v případě že ano, tak pro jaké smlouvy a jaké účetní jednotky? Jaký je vůbec názor autorky na otázku diskontování v účetnictví (viz rozpoznání dlouhodobých dluhů z pronájmu).

Závěr

Habilitační práce Ing. Evy Hýblové, Ph.D., „Účetní výkaznictví malých a středních podniků“ **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Finance.

V Brně

dne 30.11.2018

A solid red rectangular box used to redact the signature of the reviewer.

podpis